

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SOSYOKÜLTÜREL UYUMU*

SOCIO-CULTURAL ADAPTATION OF INTERNATIONAL STUDENTS

Mustafa Talha TÜREL**

ÖZ

Son yıllarda ülkemizde bulunan uluslararası öğrenci sayısında artış yaşanmaktadır. Bu artışla beraber uluslararası öğrencilerin eğitime ve kültüre uyumları önemli bir konu haline gelmiştir. Ülkemizde bu konu üzerinde yürütülen çalışmalar ise ne yazık ki kısıtlıdır. Bu çalışmada uluslararası öğrencilerin sosyal uyum problemlerini ortaya koyma amacı vardır. Bununla birlikte bu çalışmanın gelecek çalışmalar için zemin oluşturması hedeflenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği uygulanmıştır. Katılımcıların farklı bölgelerden olması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda sonuçlar 6 tema altında incelenmiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin Türkçeye hakimiyetleri, eğitime ve kültüre olan uyumlarını arttıran etki olmuştur. Ayrıca son yıllarda Suriye kökenli bireylere yönelik yapılan olumsuz ve ayrıştırıcı haberlerin uluslararası öğrencilere yönelik ayrımcılığı arttıran etkileri olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası öğrenciler, sosyal uyum, eğitim, kültür, derinlemesine görüşme.

ABSTRACT

There has been an increase in the number of international students in our country in recent years. With this increase, the adaptation of international students to education and culture has become an important issue. Unfortunately, the studies conducted on this issue are limited in our country. The aim of this

---

* Bu makale 05.11.2021 tarihinde dergimize gönderilmiş; 06.011.2021 tarihinde hakemlere gönderilme işlemi gerçekleştirilmiş; 15.11.2021 tarihinde hakem raporlarının değerlendirilmesi sonucu yayın listesine dâhil edilmiş ve 31.12.2021 tarihinde yayınlanmıştır.

Makaleye atf şekli; Mustafa Talha Türel, Uluslararası Öğrencilerin Sosyokültürel Uyumunu, *Avrasya Beşeri Bilim Araştırmaları Dergisi*, Cilt/Sayı: 1-2 (2021), Karabük 2021, s. 73-89.

ISSN 2791-9900/e-ISSN 2822-2253, DOI: 10.7596/abbad.31122021.003

** Arş. Gör., Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, talhaturel@karabuk.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-1200-1049

study is to reveal the social adaptation problems of international students. Moreover, it is aimed that this study provides the basis for future studies. In order to collect data, depth interview technique was applied from qualitative research methods. It was tried to ensure that the participants were from different regions. The results were examined under 6 themes. As a result, the students' mastery of Turkish has had an effect on increasing their adaptation to education and culture. In addition, since it has been seen that negative and discriminatory news made against individuals of Syrian origin, this news has increased discrimination against international students.

Keywords: International students, social cohesion, education, culture, in-depth interview

Giriş

Son yıllarda Türkiye'ye eğitim amacıyla yabancı ülkelerden birçok öğrenci gelmiştir. Türkiye'de uluslararası öğrenci sayısı ise her geçen yıl artmaktadır. Türkiye'de 2013-2014 yılında kayıtlı uluslararası öğrenci sayısı yaklaşık 48 bin iken 2018-2019 yılında yaklaşık olarak 154 bin kayıtlı uluslararası öğrenci bulunmaktadır.¹ Özellikle son yıllarda profesyonel eğitimin artması, bilimin gelişmesi uluslararası öğrenci hareketliliğini global olarak arttırmıştır.² Bununla birlikte Türkiye'de üniversite sayısındaki artış, uluslararası öğrencilere verilen burs imkanlarının genişlemesi ve devletler arası yapılan anlaşmalar ile Türkiye'deki üniversitelerin niteliksel gelişimleri uluslararası öğrenci hareketliliğini arttıran etkenleri oluşturmuştur.³⁴ Aynı zamanda uluslararası öğrencilerin ülke için ekonomik ve beşeri kaynak oluşturması ülkeleri uluslararası öğrencileri çekmesi için rekabete sokmuştur. Çünkü bakıldığı zaman uluslararası öğrencilerin gittikleri ülkelere önemli ekonomik katkılar sağladıkları

¹ Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2020

² Faruk Levent ve Özge Karaevli, "Uluslararası Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Politikalar ve Türkiye İçin Öneriler", Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, C.38, S.38, 2013, s.97-118

³ Sefa Usta, Yusuf Sayın ve Yiğit A. Güzelipek, "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kente ve Üniversiteye Uyumu: Karaman İli Örneği", Journal of Higher Education and Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, C.7, S.3, 2017, s.565-577

⁴ Gülseli A. E. Alan, "Türkiye'de Yeni Nesil Üniversiteler", Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, C.3, S.2, 2016, s.105-118

görülmüştür. Türkiye de bu durumun farkında olup son yıllarda uluslararası öğrencileri çekmek için “Yurt Dışından Öğrenci Kabulüne İlişkin Esaslar” kapsamında yaptığı yasal düzenleme, burs kaynaklarının artışı, ülkemizin tanıtımını artırıcı çalışmalarla rekabetin içine dahil olabilmıştır.² Ülkemizde olan uluslararası öğrenci hareketliliğin artışıyla beraber misafir ettiğimiz öğrencilerin yeni ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Halihazırda yükseköğretim öğrencilerinin yaşadığı sorunların yanında psikososyal ve kültürel uyum, maddi destek gibi sorunlar uluslararası öğrenciler için önemli meseleler haline gelmiştir.⁵

Uluslararası öğrencilerin uyum sürecini açıklamaya çalışan Lysgaard’ın U eğrisi yaklaşımına göre uluslararası öğrenciler uyum sürecinde yabancı ülkedeki ilk 6 aylık süre zarfında rahat görünmektedirler. Lysgaard’ın U eğrisi yaklaşımına göre uluslararası bir öğrenci, yeni bir ülkeye gelişini takip eden 6-18 ay arasında ise kriz dönemi yaşamaktadır. Bu dönem içerisinde geri dönme isteği, uyumsuz davranışlar, depresif belirtiler sergilemektedirler. 18 aydan sonra ise uyumu gerçekleştirip yeni çevrelerine karşı pozitif tutumlara sahip olmaktadır.⁶ Gullahorn ve Gullahorn⁷ ise “W-eğrisi” yaklaşımıyla yabancı öğrencilerin uyum sürecini daha derin olarak anlamaya çalışmıştır. W eğrisine göre uluslararası öğrenci ilk aşamada pozitif günler geçirdikten sonra ikinci aşamada kültür şokuna maruz kalmaktadır. Bu dönemde uluslararası öğrenciler eve dönme tedirginliği yaşarlar. Daha sonra üçüncü aşamada ise kültüre uyum sağlarlar fakat evlerine döndüklerinde, bu sefer benzer bir üç aşamayı kendi kültürlerine karşı yaşarlar. “W eğrisi” yaklaşımının daha çok Avrupa’dan gelen öğrenciler için uyumlu olduğunu, diğer ülkelerden gelen öğrencilerin daha farklı bir süreç yaşadığını gösteren çalışmalar mevcuttur.⁶ Uyum sürecinde sadece zaman değil, bireyin kişiliğinin veya çevresinin etkisi de bu süreci kısaltmakta ya da artırmaktadır. Bundan dolayı yabancı öğrencilerin yaşadığı uyum sorunlarını analiz etmek gerekmektedir.

Yapılan bir meta analize göre uluslararası öğrencilerin yaşadıkları en önemli stres kaynağı ya da stresör dil yetkinliğidir.⁸ Dil sadece akademik çevrede değil aynı zamanda sosyal çevreyle olan uyumda da önemli bir etki olarak görülmektedir. Çünkü birey akademik çevreyle etkileşimini dil vasıtasıyla

⁵ Kasım Kiroğlu, Alper Kesten ve Cevat Elma, “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.6, S.2, 2010, s.26-39

⁶ Nezahat Güçlü, “Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.12, 1996, 103

⁷ John T. Gullahorn ve Jeanne E. Gullahorn, “An Extension of the U-Curve Hypothesis 1”, Journal Of Social Issues, C.19, S.3, 1963, , s.33-47

⁸ Rachel A. Smith ve Nigar G. Khawaja, “A Review of The Acculturation Experiences of International Students”, International Journal of Intercultural Relations, C.35, S.6, 2011, s.699-713

kurduğu gibi sosyal çevresini de dil sayesinde kurar. Bundan dolayı gittiği bölgenin diline hatta aksanına sahip olmayan öğrenciler yoğun kültürlenme stresi altına girmektedir. Aynı zamanda dil bireylerin kendini ifade etmesini sağlayan bir araç olarak görülmelidir. Bireyin çevresiyle aynı dili kullanması, yeni girdiği kültürün kendisini kabul etmesine yardımcı olan bir faktördür. Bu bağlamda farklı kültüre uyum sürecinde yabancı dili gelişmiş olan kişilerin özgüvenlerinin dil seviyesini daha az geliştiren bireylere göre daha fazla olduğu görülmektedir.⁹ Bununla beraber hazırlık sınıfını okuyanlar veya dil olarak kendini geliştirenler kültüre uyum sürecinde bütünleşme stratejisini daha fazla göstermektedir.¹⁰ Görüldüğü üzere bireyin gittiği ülkeye ait dili öğrenmesi kültürünü öğrenmesine de yardımcı olmaktadır.

Uluslararası öğrencilerin uyum süreçlerinde yaşadığı diğer sorunlar ise barınma problemleri ve ekonomik problemlerdir^{9 11}. Her öğrenci için finansal durum önemli olmasına karşın uluslararası öğrenciler bundan daha fazla etkilenmektedir. Bu sebepten ötürü uluslararası öğrencilere sağlanan burs ve yurt gibi ekonomik temelli yardımlar kültürel uyumu kolaylaştırmaktadır¹². Fakat, uluslararası öğrenciler çevrelerindeki ekonomik yapıya yönelik bilgilerinin artmasıyla bu stres faktörünün de düşeceği öngörülmektedir¹³.

Uluslararası öğrencilerin karşılaştığı bir diğer ana sorun ise önyargılar ve ayrımcılık olarak görülmektedir¹⁴. Uluslararası öğrencilerle yapılan bir çalışmada, Amerika'ya giden yabancı öğrencilerin üniversite personeli, sosyal çevre ve diğer öğrenciler tarafından ayrımcılığa maruz kaldıklarını algıladıklarını göstermiştir. Aynı zamanda Orta Doğu kökenli öğrencilerin diğer öğrencilerden daha fazla ayrımcılık algısına sahip olduğu belirtilmiştir¹⁵. Amerika'da yapılan farklı bir çalışmada ise Orta Doğu, Asya, Hint ve Latin Amerika kökenli öğrencilerin iş bulmada, sözel ve fiziksel olarak, aşağılama gibi ayrımcılık

⁹ M. F. Barratt ve M. E. Huba, "Factors related to international undergraduate student adjustment in an American community", *College Student Journal*, C.28, S.4, 1994, s.422-436.

¹⁰ Ramin Aliyev ve Selahittin Öğülmüş, "Yabancı Uyrıklı Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi" Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.4, S.1, 2016, s. 89-123.

¹¹ Yanhong R. Li ve Mike Kaye, "Understanding Overseas Students' Concerns and Problems", *Journal of Higher Education Policy and Management*, C.20, S.1, 1998, s.41-50

¹² Faruk Levent ve Özge Karaevli, A.G.E., s.100

¹³ Adrian Furhan, "Education and Culture Shock", *Psychologist*, C.17, S.1, 2004, s.16-19

¹⁴ Rachel A. Smith ve Nigar G. Khawaja, A.G.E., s. 699-713

¹⁵ Shideh, Hanassab, "Diversity, International Students, And Perceived Discrimination: Implications for Educators and Counselors", *Journal of Studies in International Education*, C.10, S.2, 2006, s.157-172

davranışlarına maruz kaldığı gösterilmektedir¹⁶. Öğrencilerin ayrımcılığa maruz kalması psikolojik iyi oluşlarına (özyeterlilik, benlik saygısı gibi) etki ederek sosyal uyumlarını azaltmaktadır¹⁷. Bununla birlikte algılanan ayrımcılığın da öğrencilerin sosyokültürel uyumunu zorlaştırdığına dair sonuçları olan çalışmalar mevcuttur^{18 19}.

Uluslararası öğrencilerin uyum sürecinde arkadaşlık ilişkilerini kurmaları sosyal uyumu kolaylaştırıcı etken olmaktadır. Uluslararası öğrencilerin yakın arkadaş çevrelerini öncelikle kendi kültürlerinden sonrasında diğer uluslararası öğrencilerden, son olarak ise yerel kültürden kurmaları sosyokültürel uyumlarını arttıracakları varsayılmaktadır. Bununla beraber İlişkiler Ağı Kuramı da benzer bir süreci ortaya koymaktadır. İlişkiler Ağı Kuramına göre göç eden bireyler yeni gelecek göçmenler için altyapı kurarlar. Yani eski göçmenler, yeni göçmenlerle yerleşikler arasında ekonomik ve sosyal bağları kurarlar²⁰. Sonuç olarak, uluslararası öğrenciler gidecekleri ülkede ilişki ağına sahipse yeni kültüre daha kolay şekilde uyum sağlayabilir. Bir diğer deyişle, kendilerinden önce farklı ülkede bulunan aynı kültüre sahip uluslararası öğrenciler, kendi kültürlerinden gelecek uluslararası öğrencilere tecrübelerini aktararak çevreye uyum sağlamaları kolaylaştırmaktadırlar.

Türkiye’de son dönemlerde artan uluslararası öğrenci hareketliliğiyle beraber öğrencilere yönelik yapılan sosyokültürel uyum çalışmalarında da artışlar görülmüştür. Bu bağlamda Afrikalı öğrencilerin kültürleşme stresi değişkeni üzerine yapılan bir çalışmada, araştırma grubu için algılanan ayrımcılık en yüksek stres kaynağını oluşturmuştur. Araştırmacılar aynı zamanda uluslararası öğrencilerin kendilerini Türkiye’ye ait hissedemediklerini saptamıştır²¹. Bunun nedeni ise kendi kültürlerine olan bağlılık olarak düşünülmüştür. Suriye uyruklu öğrencilerin oluşturduğu örneklem üzerine yapılan farklı bir çalışmada ise Suriye uyruklu öğrencilerin kültürel uyumda zorluk yaşamaları bile medyada yer alan

¹⁶ Jenny J. Lee ve Charles Rice, “Welcome to America? International Student Perceptions of Discrimination”, *Higher education*, C.53, S.3, 2007, s.381-409

¹⁷ Ashutosh Atri, Manoj Sharma ve Randall Cottrell, “Role of Social Support, Hardiness, and Acculturation as Predictors of Mental Health Among International Students of Asian Indian Origin”, *International Quarterly of Community Health Education*, C.27, C.1, 2007 s.59-73

¹⁸ Betül D. Şeker ve Emine Akman, “Uluslararası Öğrencilerin Psikolojik ve Sosyokültürel Süreçleri”, *Cukurova Medical Journal*, C.41, S.3, 2016, s.504-514

¹⁹ Ashutosh Atri, Manoj Sharma ve Randall Cottrell, A.G.E., s.381-409

²⁰ Savaş Çağlayan, “Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.17, 2006, s.84-88

²¹ Bahar U. Torun ve Emrah Bozkurt, “Uluslararası Öğrencilerin Kültürleşme Stresi: Selçuk Üniversitesinde Okuyan Afrikalı Öğrenciler Üzerine Bir Uygulama”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, C.12, S.1, 2019, s.405-424.

ayrımcılık temelli haberlerden dolayı diğer öğrencilerin önyargılı davranışlarına maruz kaldıkları belirlenmiştir²². Alanyazında farklı kültürlerden gelen öğrencilerin farklı kültürlenme stratejisi izlediği görülmüştür. Türkçe konuşan ülkelerden gelen öğrenciler bütünleşme stratejisini izlerken Avrupa'dan gelen öğrenciler asimilasyon stratejisini izlediği saptanmıştır. Farklı bir çalışmada ise öğrencilerin barınma durumlarının kültürlenme stratejisine etkisi incelenmiştir. Bu çalışmaya göre, yurttan kalan öğrencilerin evde kalan öğrencilere göre daha fazla bütünleşme stratejisi izlediği ortaya konmuştur²³. Alanyazında uluslararası öğrencilerin ekonomik ve sosyokültürel sorunlarını ortaya çıkarmaya çalışan bir başka çalışmada ise öğrencilerin genellikle ailelerinden gelen maddi imkanlardan yararlandıkları, kendi ülkelerinin kültürleriyle Türk kültürü arasında fark görmediklerinden dolayı kültüre uyumda zorluk yaşamadıkları görülmüştür²⁴.

Ülkemizde yıllar geçtikçe artan uluslararası öğrenci nüfusuna karşın yeterli çalışma olmadığı görülmüştür. Bu çalışma öğrencilerin uyum problemlerini ortaya koymayı hedeflenmektedir. Bununla birlikte bu çalışmanın gelecek çalışmalar için zemin hazırlaması hedeflenmiştir.

Bu amaçlar doğrultusunda, çalışmada şu sorulara cevap aranmaktadır.

1. Uluslararası öğrencilerin yaşadıkları uyum problemleri nelerdir?
2. Uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkelerin kültürlerine göre yaşadıklarını uyum süreci farklılaşmakta mıdır?

2. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan derinlemesine görüşme yöntemine başvurulmuştur. Derinlemesine görüşme; bireylerin bilgi, deneyim, gözlemlerine başvurularak bilgi edinmeyi amaçlayan bir yöntemdir. İkinci olarak bu çalışmada yarı-yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmenin bir avantajı ise yapılandırılmış sorularla birlikte mülakatın gidişatına göre sorular üretilmesine imkân vererek bilgilerin daha derin bir şekilde alınmasıdır²⁵. Bu bağlamda 6 uluslararası öğrenciyle internet ortamında mülakat yapılmıştır. İnternet üzerinden mülakat

²² Ayşe A. Sezgin ve Tuğba Yolcu, "Göç ile Gelen Uluslararası öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci", *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C.4, S.7, 2016 s.417-436.

²³ Ramin Aliyev ve Selahittin Öğülmüş, A.G.E.

²⁴ Kasım Kiroğlu, Alper Kesten ve Cevat Elma, "Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2, 2010, s.26-39.

²⁵ Hasan H. Tekin, "Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme", *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, C.3, S.13, 2006, s.101-116.

yapılmasının sebebi ise görüşmeler Mart 2020 tarihinde başlayan korona virüs pandemisi ile birlikte karantina uygulamalarının başlamasıdır. Çalışmaya katılanlar uluslararası öğrenciler olduklarından dolayı Türkçe seviyeleri mülakat için yeterli öğrenciler seçilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya Asya ve Afrika kıtasından, Orta Doğu ve Arap yarımadası bölgelerinden öğrenciler dahil edilmiştir. Sorular sorulurken öğrencilerin anlamadığı kısımlarda açıklayıcı şekilde sorular tekrarlanmıştır. Görüşmeler ses kaydına alınmıştır ve çözümlenmiştir. Öğrenciler sırasıyla Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6 şeklinde kodlanmıştır. Görüşmeler yaklaşık olarak 40-50 dakika sürmüştür. Bununla birlikte çalışmada 6 tema oluşturulmuştur. 1. temada görüşme yapılan kişiyle ilgili demografik yapı ele alınmıştır. Yaşı, geldiği ülke, okuduğu bölüm ve okuduğu üniversite sorulmuştur. 2. temada ekonomik özellikler yer almıştır. Burada “Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz? Ailenizin ekonomik kaynağı nelerdir? Ailenizin ekonomik düzeyi geçiminize yetiyor mu?” soruları sorulmuştur. 3. Tema barınma ile ilgili soruların yer aldığı temadır. Bu temada “Türkiye’ye gelmeden önce yaşadığınız yer (il, kasaba, köy) nedir? Yaşadığınız yerin ülkedeki konumu nedir? Türkiye’de yaşadığınız yer neresidir? Türkiye’ye ilk geldiğinizde kaldığınız yere neresidir? Ailenizden kişiler yanınızda geldi mi?” soruları sorulmuştur. 4. Temada sosyokültürel uyum ile ilgili sorular yer almaktadır. Bu temada ise “Türkiye’ye gelmeye nasıl karar verdiniz? Gelecekteki hedefleriniz nelerdir? Türkiye’ye ilk geldiğinizde kimlerle arkadaşlık kurdunuz?, Türkiye’de yakın arkadaşınız var mı?, Varsa hangi ülkenin vatandaşı?, Türk arkadaşınız var mı?, Okula başlamadan önce oryantasyon programına katıldınız mı?, Öğrenci kulüplerine üye misiniz?, Öğrenci kulüplerinde aktif olarak çalışıyor musunuz?, Kendi ülkesinin kültürüyle Türk kültürü arasında gördüğünüz benzerlik ve farklılıklar nelerdir?, Türk kültürüne uyum sağlamakta sorun yaşadınız mı?” soruları yer almıştır. 5. Tema toplumsal kabul teması olarak belirlenmiştir. Bu temada “Diğer öğrencilerin/akademisyenlerin/idari personelin/şehir halkının tutumunu nasıl görüyorsunuz? Çevresine karşı kendinizi yansıtabiliyor musunuz? Kendi kültürünüze yönelik öğeleri (kıyafet, makyaj, dil) kullanabiliyor musunuz? Son zamanlarda kültürünüzden dolayı tepki alıyor musunuz?” soruları kullanılmıştır. Eğitim ve dil ile ilgili sorular 6. Temada yer almıştır. Son temada “Geldiğiniz ülke ile Türkiye arasında eğitim sistemi üzerine ne tür farklılıklar gördünüz?, Türkçeyi öğrenirken ne gibi zorluklara rastladınız?, Türkçeyi öğrenirken hangi materyalleri (dizi, film gibi) kullandınız?, Derslere aktif katılım sağlayabiliyor musunuz?” soruları sorulmuştur.

3.Bulgular

Çalışmadan elde edilen bulgular temalar ile birlikte aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

3.1. Tema 1: Demografik Özellikler

Verilerin toplandığı öğrenciler 19-29 yaş aralığındadır. Yaş ortalaması ise 23,83'tür. Öğrencilerden Ö1 Çad, Ö2 Suudi Arabistan, Ö3 Suriye, Ö4 Afganistan, Ö5 Kazakistan, Ö6 Cibuti (Afrika) bölgelerinden ülkemize eğitim amacıyla gelmişlerdir. Ö3 dışında bütün öğrenciler lisans seviyesinde okumaktadır. Ö3, uluslararası politikalar üzerine yüksek lisans eğitimi almaktadır. Öğrencilerin okuduğu bölümler sosyal ve fen bilimleri ağırlıklıdır. Ö1 biyomedikal, Ö2 inşaat mühendisliği, Ö4 sosyoloji, Ö5 uluslararası ilişkiler ve Ö6 turizm okumaktadır. Ö1, Ö5 ve Ö6 Türkçe hazırlık okumaktadırlar. Ö4 Ankara'da Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde okumaktadır. Geri kalan öğrenciler Karabük Üniversitesi'nde eğitim almaktadırlar.

3.2. Tema 2: Ekonomik Özellikler

Öğrencilerin çoğu ailesinden gelen yardımlarla geçinmektedir. Ö3, 2015'te lisans eğitimi için geldiği dönemde önce nakliyat, inşaat gibi çeşitli ağır işlerde çalışmıştır. 2018 yılında çeşitli dernekler ve Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından verilen burslarla geçimini sağlamıştır. Ö3, bu dönemi "Savaştan dolayı Türkiye'ye geldik. Ekonomik olarak bir durumumuz yoktu. Kampta kalıyorduk. Sonra bir arkadaşımın Karabük Üniversitesi tarafından kabul edilerek lisans eğitimine başladık. Tabii ki aileden para isteyemedim. Zaten kendilerine ancak yetiyorlar. Bende çeşitli işlerde çalışarak geçimimi sağladım. Sonrasında dernekler ve Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından verilen bursu aldım. Bursları 3. Sınıfta aldım. Ondan sonra derslerime odaklanmam daha kolay oldu." şeklinde ifade etmiştir. Ö4 ise ülkesinden gelmeden önce Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından kazandığı burs ile Türkiye'ye gelmiştir. Bunu şu şekilde dile getirmiştir; "Gelmeden önce ülkemde ekonomik sorunlar yaşıyordum. Ekonomik sorunlardan dolayı birtakım burslara başvurdum. Pakistan'dan ve Türkiye'den kabul aldım. Bu ikisinden de Türkiye'yi seçtim." . Öğrencilere ekonomik durumlarının yetip yetmediği sorulduğunda ise hepsi kendi düzenini kurduklarını ve yeterli ekonomik gücü sağladıklarını belirtmiştir. Ö1 "Ailem Çad'dan para gönderiyor. Param burada yetiyor. Sadece ilk geldiğim zamanlar daha fazla harcıyordum ama şimdi yetiyor, Ö5 "Ailem para gönderiyor. Yaklaşık olarak 500-600 TL. Türkiye'de zaten yemek, kıyafet ucuz. Kazakistan'da daha pahalı. Bana yetiyor." Şeklinde ekonomik durumunu ifade etmiştir. Genellikle aileleri sayesinde geçinen öğrencilerin ailelerinin maddi durumları yeterli görünmektedir.

3.3. Tema 3: Barınma

Görüşme yapılan öğrenciler genellikle şehir hayatından gelmişlerdir. Ö5 "bizim oturduğumuz yer başkentnin yanında bir şehir. Geldiği şehire

Kazakistan'ın Adanası diyorlar. Çünkü insanları çok sıcak.”, Ö6 “Cibuti küçük bir ülke. Sadece bir şehir var ve biz de orada oturuyoruz.” demiştir. Öğrencilerin Türkiye’de önce yurttaki kaldıkları daha sonra, arkadaşlarıyla ev tuttıkları görülmüştür. Ö1 “İlk geldiğimde 1 ay özel yurttaki kaldım. Daha sonra yurttaki arkadaşlarımla eve çıktık.” Ö2 “Mersin’de akrabalarım var. İlk geldiğimde Mersin’de bir sene yaşadım. Sonra Karabük’e geldim.”. Öğrencilere barınma durumları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Sorulara verilen cevaplara göre Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı devlet yurdunda kalan öğrenciler mevcuttur. Ö4 “İlk geldiğimde Kredili Yurtlar Kurumu (KYK) yurdunda kaldım. Son sınıfta arkadaşlarımla eve çıktım.”, Ö3 “İlk geldiğimde 5 arkadaşım ile eve çıktık. Sonra ise KYK hakkı tanındı. Şimdi ise tekrar evde kalıyorum.” demiştir. Öğrencilerden sadece biri (Ö2) kız kardeşiyle beraber gelmiştir. “Karabük’e kız kardeşimle geldim. Önceden Ankara’da okuyacaktım. Ankara’yı kazanmıştım. Sonra kız kardeşim Karabük Üniversitesi’ni kazandı. Kazanınca birlikte geldik. Birlikte olunca daha kolay oluyor. İnsan ev havasında gibi yaşıyor.” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin kültür birliği yaptığı arkadaşlarıyla ev kiraladıkları saptanmıştır.

3.4. Tema 4: Sosyokültürel Uyum

Öğrencilerin Türkiye’de eğitim alma amaçları farklıdır. Ö6 “Önce Senegal’e gitmeyi düşünüyordum. Senegal’de bizim ülkemiz gibi Fransızca konuşuyor. Sonra yabancı bir dil öğrenmek için Türkiye’yi seçtim.”, Ö5 “İlk hedefim Avrupa ve Amerika’yıydı. Maddi durumdan dolayı Türkiye’ye geldim. Tanıdıklarımın tavsiyesiyle Karabük’te okuyan insanlarla konuştum.”, Ö4 “Afganistan’da Türkiye’de eğitim almak çok önemli görülmektedir. İyi bir eğitim almak amacıyla Türkiye’ye geldim” cümleleriyle geliş amaçlarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı lisans eğitiminden sonra kendi ülkesine dönmeyi düşünürken bir kısmı ise lisansüstü eğitim için Avrupa, Amerika veya Japonya gibi gelişmiş ülkelere gitmeyi ve sonrasında kendi ülkelerine dönmeyi düşünmektedir. Yalnızca Ö3 lisansüstü eğitimini Türkiye’de devam ettirmektedir. Ö3 de diğer öğrenciler gibi eğitiminden sonra ülkesine dönmeyi istemektedir.

Öğrencilerin çoğu Türkiye’ye ilk geldiklerinde kendi ülkesinin vatandaşlarıyla arkadaş olmuştur. Ö1, Çad’dan kendi arkadaş grubuyla geldiğini belirtmiştir. Daha önce de Karabük’e gelen Çad’dan arkadaşları olduğunu belirtmiştir. Ö5 ise Türkiye’ye gelirken havaalanında tanıştığı Kazak arkadaşlarıyla ilk arkadaşlık bağlarını atmıştır. Yalnızca Ö4 geldiğinde kendi ülkesinden arkadaşlık kurmamıştır ve Türklerle arkadaşlık kurmuştur. Bunun sebebi ise yurttaki kaldığı süreçte oda arkadaşlarının Türk olmasına bağlamaktadır. “Nasıl anlaşıyordunuz?” sorusuna ise “İngilizce olarak” şeklinde cevap vermiştir. Ayrıca Ö3 “Karabük’e gelen uluslararası öğrencilerin burada kimseyi tanımasalar

dahi uluslararası öğrencilerin fazla olmasından dolayı kendi vatandaşındaki insanları çok çabuk bulabileceğini” belirtmiştir.

Öğrencilerin biri hariç hiçbiri oryantasyon programına katılmamıştır ya da oryantasyon programını hiç duymamıştır. Sadece Ö1 oryantasyon programına katıldığını belirtmektedir. Ö3 ise oryantasyon programını hiç duymadığını ve uluslararası öğrenci kulübü başkanlığı yaptığında kendi oryantasyon programlarını düzenlediğini belirtmiştir. Ö4 ise oryantasyon programının olmamasının yanında uluslararası ofiste çalışan personelin İngilizce bilmediğini ve anlamadığını belirtmiştir. Bu yüzden eğitimini yarıda bırakıp dönmeyi dahi düşünmüştür. Bu sorunun üstesinden nasıl geldiği sorulduğunda ise oda arkadaşının çevirmenlik yaparak çözüme ulaştığını belirtmiştir.

Görüşülen öğrencilerin bir kısmı öğrenci kulüplerine kayıt olmuştur. Dahası Ö3 uluslararası öğrenci kulübünün başkanlığını yürütmüştür. Ö2, “Öğrenci kulübüne girmedim. Bir yere gidecek olsam kendi arkadaşlarımla yaparım. Ben özel olarak böyle şeyler yapmayı seviyorum.” diyerek öğrenci kulüplerine ihtiyacı olmadığını belirtmiştir. Ö4 ise üniversitenin ilk yıllarında öğrenci kulüplerine girmediğini fakat 3. Sınıfta uluslararası öğrenci birliği kulübünde aktif görev yaptığını belirtmiştir.

Öğrencilerin ülkemizde bulunduğu sürede yakın arkadaşlıklar kurmuşlardır. Çoğu kendi ülkesinden kişilerle arkadaşlık ilişkileri kurduğundan dolayı yakın arkadaşları da kendi ülkesinin vatandaşlarıdır. Ayrıca, öğrenciler ilk olarak Türkçe hazırlık kursu aldıkları için kendi ülkesinden insanları bulmalarının da kolaylaştığı görülmüştür. Sadece Ö4 yakın olarak Türk arkadaşının olduğunu belirtmiştir. Hazırlık kursu aldığı sırada ise Afrikalı, Filipinli, Arap arkadaşlar edindiğini ve hala arkadaşlığının devam ettiğini söylemiştir. Yakın arkadaşı sorulduğundaysa Afrikalı sınıf arkadaşının olduğunu belirtmiştir. Görüşmeye genel olarak bakıldığı zaman öğrencilerin ilk olarak kendi ülkesinden arkadaş grubu edindikleri daha sonra ise Türk arkadaş gruplarına dahil oldukları fark edilmiştir.

Öğrenciler Türk kültürüyle kendi ülkelerinin kültürlerini karşılaştırmışlardır. Buna göre Ö1 “Türk kültürüyle danslarımız çok farklı, giyim tarzlarımız farklı, biz uzun giyiyoruz onlar pantolon giyiyor, bizde çok giyilmez. Yemeklerde oldukça farklı.” şeklinde bilgi vermiştir. Ö2 ise Arap kültürüyle Türk kültürünün çok benzer olduğunu fakat kadın-erkek ilişkilerinin iki ülke arasında farklı olduğunu belirtmiştir. Buradaki kadınların kendi kültürlerine göre açık giyinmesine şaşırdığını belirtmiştir. Ö4, Türk kültüründeki yemeklere alışmakta zorlandığını belirtmiştir. Ö5, Türk kültürüne hâkim olduğu için dillerinin ve dinlerimizi benzediğini fakat Türk yemeklerinin daha hafif olduğunu ve Türk

kültürünün giyim konusunda daha çok Arap kültürüne benzediğini belirtmiştir. Bununla birlikte görüşülen öğrencilerin çoğu kendi evlerinde kendi kültürel yemeklerini yaptığını söylemişlerdir.

3.5. Tema 5: Toplumsal Kabul

Öğrenciler genel olarak diğer öğrencilerden dışlayıcı bir tutum hissetmemişlerdir. Yalnızca, 2016 yıl içerisinde uluslararası öğrenci gününde Suriyeli öğrencilerin kurduğu öğrenci standına doğru bir grup tarafından fiziksel saldırı gerçekleşmiştir. Bu durumu Ö3 şu şekilde belirtmektedir: “Bütün öğrenciler aynı değil tabii ki. 2019 yılında kültür günlerinde bizim (Suriye) öğrenci standına bir grup öğrenci geldi. “Bizim askerimiz şehit olurken siz nasıl eğlenirsiniz!” diyerek başta sözlü olarak taciz ettiler. Sonra kavga çıktı. Bildiğiniz yumruk yumruğa kavga oldu.”. Ö5 ise ilk geldiği zamanlarda diğer öğrenciler tarafından bilinmeden de olsa “Çinli” ya da “Özbekistanlı” olarak seslenmelerinden çok rahatsızlık duyduğunu belirtmiştir. Öğrenciler genel olarak akademisyenlerin kendilerini destekleyici olduğunu belirtmiştir. Ö4 ise bazı akademisyenlerin uluslararası öğrencilere yönelik ilgisiz olduğundan bahsetmiştir. Akademisyenlerin yabancı öğrencileri görmezden geldiğini, kendi tarihinden, yazarlarından örnek verdiklerini veya öğrencilerle kendi aralarında anlayabilecekleri şakalar yaptıklarından dolayı rahatsız olduğunu belirtmiştir. Hatta bu yüzden kendisiyle aynı bölümde bulunan bazı uluslararası öğrencilerin bölüm değiştirmeyi düşündüğünü, bazılarının ise derslere katılımının az olmasından dolayı derslerde başarısız olduğunu belirtmiştir.

Öğrenciler şehir halkının tutumu konusunda ise bazı sorunlar yaşamaktadır. Ö2 “Karabük’te sorun yok. Burada çok sayıda yabancı öğrenci olduğundan dolayı sorun olmuyor. Mersin’de sorun oluyordu. Kötü Suriyeliler vardı. İnsanlar onlardan dolayı kötü görüyordu. Karabük’te böyle bir sorun olmadı ama.” demiştir. Ö4 ise “İlk geldiğimde değil ama 2 sene sonra insanlar bana “siz bizim ülkemizde ne yapıyorsunuz ya? Suriyeliler gelmiş, ülkeyi bozmuş” tarzında şeyler söylüyorlardı. Daha önceden göçmen meselesi yoktu. Ama geçen sene İstanbul’a gitmiştim. Orada “Siz nasıl geliyorsunuz buraya? Çok Afgan var. Ohoo bizim memleket çok Afgan almış.” diyorlardı.” şeklinde anılarını anlatmıştır. Bu yorumları ise Türkiye’deki göçmenlerin artışına bağlamıştır. İnsanların zamanla ekonomik sebepleri göz önüne alarak tutumlarının değiştiğinden dolayı bu tip yorumların oluştuğunu belirtmiştir. Öğrencilerin çoğu çevresine kendisini rahatça yansıtabilmektedir. Ö1: “Evet. Kendimi rahatça yansıtabilirim. Cuma günleri uzun kendi kültürümüze ait kıyafetlerimizi giyiniyorum. Bu beni çok iyi hissettiriyor.” demiştir. Ö5 ise şehir halkının tutumundan dolayı rahat olduğunu fakat korona virüsten dolayı çekik gözlü herkesin hasta sanıldığını ve bundan dolayı bazen kapüşonla gezdiğini çünkü insanların kendisine bakışından rahatsız olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin çoğu şehirde arkadaşlarıyla konuşurken çevreden tepki almadıklarını fakat zaman zaman tepkilerle karşılaştıklarını belirtmiştir. Ö4 bu konuda şu yorumlarda bulunmuştur.

“Halk otobüsünde kendi milletimden arkadaşlarımla konuşurken arkada oturan amcalar böyle sert sert bakıyorlar. Bu benim görüşüm tabi. İlk geldiğimde bu daha yumuşak ve merak dolayısıyla oluyordu ama şu an 3-4 arkadaşım bir araya gelip otobüste konuştuğumda insanlar daha sert tepki gösterebiliyor. Mesela bir gün otobüste Afrikalı arkadaşlarla gülerken, şakalar yaparken insanlar rahatsız oldu “Böyle konuşamazsın, bizi rahatsız ediyorsunuz, biz anlamıyoruz neden Türkçe konuşmuyorsunuz?” sözleriyle tepki verdiler.”

Ö3 ise “Karabük’te başlarda (4 yıl önce) uluslararası öğrenci az olduğu için insanlar alışık değildi. Şimdi çok fazla uluslararası öğrenci var. Yaklaşık 7 bin kadar. Şimdi hiç sorun olmuyor.” demiştir. Ö6, Ankara’da okuduğu sıralarda insanların otobüste konuştuğu zaman “rahatsız oluyorum” tepkisini verdiğini, başlarda alışmadığını fakat şimdi alıştığını, insanların bakışından ise rahatsız olmadığını kendi ülkesinde de yabancılar geldiği zaman kendilerinin benzer tepkilerde bulunduğunu belirtmiştir.

3.6. Tema 6: Eğitim ve Dil

Öğrenciler ülkelerin eğitim sistemi hakkında farklı görüşler bildirmişlerdir. Ö1, kendi ülkelerindeki internet altyapısının kötü olduğunu, Türkiye’de daha fazla altyapı ve kaynağının olduğunu belirtmiştir. Ö3, Suriye’de lise eğitiminin çok daha disiplinli olduğunu, liseyi kendi ülkesinde az kişinin bitirdiğini ve az üniversite olduğundan dolayı az kişinin üniversite okuduğunu belirtmiş ve Türkiye’de ise hocaların öğrencilerle arkadaş gibi olduğunu ve çoğu insanın üniversite okuduğunu eklemiştir. Ö5 ise Türkiye’deki eğitimin kendi ülkesine göre daha kaliteli olduğunu, çünkü akademisyenlerin daha kaliteli olduğunu belirtmiştir. Ö6 ise Türkiye’deki eğitimin kendi ülkesine göre daha zor olduğunu ve okurken zorlandığını bunun nedeninin ise Türkçe öğrenmekten dolayı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin dili öğrenirken yoğun eğitim aldıkları görülmüştür. Ö3 yüksek lisans seviyesinde olmasına rağmen bazen yazarken ve okurken zorlandığını belirtmektedir. Ö4 ise kültürel farklılıktan kaynaklanan eğitim sorununu dile getirmiştir. Derste Türk yazarlar konuşulduğundan dolayı anlamadığını ve diğer öğrencilere göre daha fazla efor sarf etmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca derste bazı şakaları anlamadığı için özgüvenin düştüğünü ve bazı derslerde arkadaşlarıyla beraber pasif kaldığını belirtmiştir. Ö5 ise aynı dili konuşmalarına rağmen farklı dil kuralları olduğunu ve Türkçe’de fazlaca Arapça kelimelerin bulunduğundan dolayı Türkçe’yi öğrenirken zorlandığını belirtmiştir. Ö6 ise Türkçe’yi öğrenirken zorlandığını, bu dönemde Türkçe’yi öğrenmek için

kursa gittiğini, bunun yanında Türk dizilerini ve müziklerini takip ettiğini belirtmiştir. Öğrenciler derslere katılım sağladıklarını ve aktif olduklarını belirtmişlerdir.

SONUÇ

Son yıllarda ülkemizdeki üniversitelerin bilimsel-teknolojik gelişimi sonucunda uluslararası öğrencilerin ülkemize ilgileri artmıştır. Gelecekte ise teşviklerin ve eğitim kalitesinin gelişmesiyle birlikte Türkiye'nin uluslararası öğrenci sayısının artması öngörülmektedir²⁶. Uluslararası öğrenci sayılarındaki artışla beraber uluslararası öğrencilerde bazı sosyokültürel uyum sorunları ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda bu çalışmada da uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumları 6 tema üzerinden incelenmiş ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

İlk olarak farklı bölgelerden öğrencilerin Türk kültürüne uyumları farklılaşmaktadır. Genel olarak aynı din ve dil bölgelerinden gelen öğrencilerin ülkemize daha kolay uyum sağladığı görülmüştür. Literatür de bulguları destekler nitelikte, benzer dine sahip olan kültürlerin kültürlenmeyi ve kültürel adaptasyonu kolaylaştırdığını söylemektedir²⁷. Sonuç olarak din veya dil birliği bulunan uluslararası öğrenciler için kültüre adaptasyonun daha kolay gerçekleştiği ve kültüre uyumda bütünleşme stratejilerini benimsedikleri söylenebilir.

Uluslararası öğrenciler için gittikleri ülkelerin diline hâkim olmak, sosyokültürel uyumu arttırdığı gibi akademik başarıları da arttırmaktadır. Bundan dolayı eğitim amacıyla farklı ülkeye giden öğrencilerin gittikleri ülkenin diline hâkim olması önemli olmaktadır. Görüşme yapılan öğrenciler Türkiye'de lisans eğitiminden önce Türkçe hazırlık kursu aldıkları görülmüştür. Ayrıca 1 yıllık eğitim sonucunda ise lisans eğitimi için gerekli dil seviyesine geldikleri görülmüştür. Aynı zamanda öğrencilerin dil seviyeleri 8 ay sonucunda çevresiyle rahatça iletişim kuracak kadar gelişmektedir. Böylece öğrencilerin derslere katılımları da artmıştır. Bununla birlikte sosyal bilimlerde okuyan öğrencilerin dil bilmesinin yanında ülkenin tarihi, yazarları gibi kültürel öğelerine de hâkim olması gerekmektedir. Uluslararası öğrencilere dil öğretmeye yönelik hazırlık eğitiminde, Türkçe dilinin yanında öğrencilerin okudukları bölümlere göre bilimsel hazırlık dersleri konulmasının da etkili olacağı düşünülmektedir.

Ekonomik durum çoğu öğrenci için eğitim süreçleri boyunca önemli bir konudur. Uluslararası öğrencilerin ekonomik dengelerini kurabilmesi sosyokültürel uyumu arttırmaktadır. Görüşme yapılan öğrencilerin ekonomik düzenlerini sağladıkları görülmüştür. Öğrencilerin genellikle ailelerinin

²⁶ Faruk Levent ve Özge Karaevli, A.G.E., s. 100

²⁷ Patrick Steffen ve Ray Merrill, "The Association Between Religion and Acculturation in Utah Mexican Immigrants", *Mental Health, Religion and Culture*, C.14, S.6, 2011, s.561-573.

gönderdiği parayla geçindikleri anlaşılmıştır. Ayrıca Türkiye'ye geldiklerinde kendi ülkelerinden diğer öğrencilerle arkadaş olmaları da ekonomik döngülerini güçlendiren bir etken olmuştur. Bir diğer deyişle, kendi ülkelerinden arkadaş bulmaları ekonomik döngülerini güçlendirdiği gibi sosyokültürel adaptasyonlarını da arttırmıştır.

Öğrencilerin Türkiye'yi tercih etmelerinde önemli etkenlerden birisi de gelmeden önce Türkiye ve Türkiye'deki eğitim sistemi hakkında önceden edindikleri bilgilerdir. Türkiye'de uluslararası öğrenciler, kurdukları sosyal ağlar sayesinde gelmeyi düşünen öğrencilere rehberlik yapmaktadırlar. Böylece gelmeyi düşünen öğrenciler hem daha özgüvenli hissetmektedirler hem de sosyokültürel uyumu daha kolay şekilde sağlamaktadırlar. Son olarak, Türkiye'ye gelen öğrencilerin kendi ülkelerine pozitif düşünce ve duygularla gitmeleri daha fazla öğrencinin ülkemizi tercih etmesinde tanıtıcı bir rol oynamış olabilir.

Uluslararası öğrencilerin sosyal uyumu için dışlanma ve ayrımcılık önemli bir etkidir. Ayrımcılık ve dışlanmaya maruz kalan uluslararası öğrenciler uyumun düşük olduğu marjinalleşme ve ayrışma stratejisini benimseyebilir. Türkiye'de okuyan uluslararası öğrenciler de zaman zaman şehir halkı tarafından ayrımcılık içeren davranışlara ya da tutumlara maruz kalmışlardır. Ayrıca büyükşehirlerde küçük şehirlere göre daha fazla ayrımcılık içeren davranışlar ile karşılaştığı fark edilmiştir. Bunu sağlayan durumun bir nedeni Karabük nüfusunun Ankara nüfusuna oranla daha fazla uluslararası öğrencilerle temas etmesi olabilir. Çünkü Karabük'te toplamda 5782 uluslararası öğrenci bulunmaktadır²⁸. Karabük şehrinin nüfusu ise yaklaşık 278 bindir²⁹. Ankara'da ise yaklaşık 2 bin uluslararası öğrenci bulunurken Ankara'nın nüfusu yaklaşık 5 milyondur³⁰. Bilindiği üzere önyargı ve ayrımcılık, grupların birbirine temasıyla azalmaktadır³¹. Buna göre Karabük'te öğrenci sayısı az olsa bile nüfusa olan oranının fazla olmasından dolayı daha fazla temasta olmaları önyargıların daha az olmasının nedeni olabilmektedir. İkinci bir sebep ise, son yıllarda medyanın etkisiyle ayrımcılığa yönelik tutumların artması olabilir. Son zamanlarda medyada üretilen Suriyelilere yönelik ayrımcılık içeren ve ötekileştirici haberlerde artışlar olmuştur. Suriyeli mülteciler haberlerde çeşitli suçlarla

²⁸ Yükseköğretim Kurumu, E.T. 2020

²⁹ Türkiye İstatistik Kurumu, 2019

³⁰ TÜİK, 2019

³¹ Deniz A. Sokullu, Türk ve Ermeni Gençlerde Gruba Aidiyet, Gruplararası İlişkiler, Algılanan Ayrımcılık ve Değerlerin İlişkisi, İstanbul Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019.

ilişkilendirilmiştir ve ötekileştirici sıfatlarla haber yapıldığı görülmüştür³². Suriyeli misafirlere yönelik yapılan haberler, diğer uluslararası öğrencilere karşı da dışlayıcı ve önyargılı tutumların artmasına neden olabilmektedir. Ayrıca sadece Suriyeliler hakkında değil, bazı olumsuz haberlerin de bazı etnik kökenlerle ilişkilendirildiği görülmüştür. Bilindiği üzere 2020 yılının başlangıcında Çin merkezli Korona virüs (COVID-19) pandemisi başlamıştır. Ö5 ise Kazak olmasına rağmen çekik gözlü olmasından dolayı Çinli olarak görülüp dışarıdayken “hastalıklı” şeklinde etiketlenmeye maruz kaldığından bahsetmiştir. Özetle, medyanın uluslararası öğrencilere yönelik olumsuz tutumlarda dolaylı etkisinin olduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın amaçlarında biri çalışmanın gelecekteki çalışmalara zemin olmasıdır. Bu bağlamda son yıllarda medyadaki etnik kökenlere karşı olan önyargılı haberlerin şehir halkının uluslararası öğrencilere karşı ayrımcılık tutumuna sahip olmasında rolü olduğu görülmektedir. Bu konunun gelecek çalışmalarda daha derin olarak çalışılması gerekmektedir. İkinci olarak dil eğitiminin uluslararası öğrencilerin sosyokültürel uyumu sağlamasında etkili olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin dil öğreniminde etkili olan üniversite birimindeki eğitimcilerle mülakat gerçekleştirilerek dil öğreniminde yaşadıkları sorunlar incelenebilir.

Çalışmanın örnekleminin az olması çalışmayı kısıtlamıştır. Araştırma verilerinin Korona virüs salgını döneminde toplanması ve ulaşılabilen diğer öğrencilerin çalışmaya katılmayı reddetmeleri örneklemi azaltmıştır. İlerleyen zamanlarda daha yüksek örnekleme ulaşılarak çalışmanın yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Alan, Gülseli A. E., (2016) “Türkiye’de Yeni Nesil Üniversiteler”, *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* , C.3, S.2 , s.105-118

Aliyev, Ramin ve Öğülmüş, Selahittin, (2016), “Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürlenme düzeylerinin incelenmesi” *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.4, S.1, s. 89-123.

Atri, Ashutosh; Sharma, Manoj ve Cottrell, Randall, (2007), “Role of Social Support, Hardiness, and Acculturation as Predictors of Mental Health Among International Students of Asian Indian Origin”, *International quarterly of community health education*, C.27, C.1, s.59-73.

³² Sinem Çambay, “Türkiye’deki Suriyeli Mültecilerin Dijital Gazetelerdeki Temsil Sorunu”, *Electronic Turkish Studies*, C.14, S.1, 2019 s.157-180.

- Barratt, M. F. ve Huba, M. E., (1994), "Factors related to international undergraduate student adjustment in an American community", *College Student Journal*, C.28, S.4, s.422-436.
- Berry, John W., (1997), "Immigration, Acculturation, and Adaptation", *Applied psychology*, C.46, S.1, s.5-34.
- Berry, John W. ve Sabatier, Colette, (2011), "Variations in The Assessment of Acculturation Attitudes: Their Relationships with Psychological Wellbeing", *International Journal of Intercultural Relations*, C.35, S.5, s.658-669.
- Berry, J. W., (1974), "Psychological Aspects of Cultural Pluralism: Unity and Identity Reconsidered", *Topics in culture learning*, S.2, s.17-22.
- Çağlayan, Savaş, (2006). "Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.17, s.67-91.
- Çambay, Sinem, (2019), "Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Dijital Gazetelerdeki Temsil Sorunu", *Electronic Turkish Studies*, C.14, S.1, s.157-180.
- Furnham, Adrian, (2004), "Education and culture shock", *Psychologist*, C.17, S.1, 16-19.
- Gullahorn, John T. ve Gullahorn, Jeanne E., (1963), "An Extension of the U-Curve Hypothesis 1", *Journal of social issues*, C.19, S.3, s.33-47.
- Güçlü, Nezahat, (1996), "Yabancı öğrencilerin uyum problemleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.12, s.101-110.
- Hanassab, Shideh, (2006), "Diversity, International Students, And Perceived Discrimination: Implications for Educators and Counselors", *Journal of Studies in International Education*, C.10, S.2, s.157-172.
- Kıroğlu, Kasım; Kesten, Alper ve Elma, Cevat, (2010), "Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2, s.26-39.
- Lee, Jenny J. ve Rice, Charles, (2007), "Welcome to America? International Student Perceptions of Discrimination", *Higher education*, C.53, S.3, s.381-409.
- Levent, Faruk ve Karaevli, Özge, (2013), "Uluslararası Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Politikalar ve Türkiye İçin Öneriler", *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, C.38, S.38, s.97-118.
- Li, Yanhong R. ve Kaye, Mike, (1998), "Understanding overseas students' concerns and problems", *Journal of Higher Education Policy and Management*, C.20, S.1, s.41-50.
- Sezgin, Ayşe A. ve Yolcu, Tuğba, (2016), "Göç ile Gelen Uluslararası öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci", *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C.4, S.7, s.417-436.
- Smith, Rachel A. ve Khawaja, Nigar G., (2011), "A review of the acculturation experiences of international students", *International Journal of intercultural relations*, C.35, S.6, s.699-713.
- Sokullu, Deniz Aydın, (2019), Türk ve Ermeni Gençlerde Gruba Aidiyet, Gruplararası İlişkiler, Algılanan Ayrımcılık ve Değerlerin İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

- Steffen, Patric k ve Merrill, Ray, (2011), “The Association Between Religion and Acculturation in Utah Mexican Immigrants”, *Mental Health, Religion and Culture*, C.14, S.6, s.561-573.
- Şeker, Betül D., & Akman, Emine, (2016), “Uluslararası öğrencilerin psikolojik ve sosyokültürel süreçleri”, *Cukurova Medical Journal*, C.41, S.3, s.504-514.
- Tekin, Hasan H., (2006), “Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme”, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, C.3, S.13, s.101-116.
- Torun, Bahar U. ve Bozkurt, Emrah, (2019), “Uluslararası Öğrencilerin Kültürleşme Stresi: Selçuk Üniversitesinde Okuyan Afrikalı Öğrenciler Üzerine Bir Uygulama”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, C.12, S.1, s.405-424.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK), (2019), “Yıllara göre Nüfusları”, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, (E.T. 14 Nisan 2020).
- Usta, Sefa, Sayın, Yusuf, ve Güzelipek, Yiğit A., (2017), “Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kente ve Üniversiteye Uyumu: Karaman İli Örneği”, *Journal of Higher Education and Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, C.7, S.3, s.565-577.
- Yüksek Öğretim Kurumu, (2020), “Uyruğa Göre Öğrenci Sayıları Raporu”, <https://istatistik.yok.gov.tr/>, (E.T. 12 Nisan 2020).